

Asia: VN/36213/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi yhdyskuntarakentamislainsäädännön eriksi siihen liittyviksi laeiksi

1 luku Yleiset säännökset

Näkemyksenne luvusta 1

Sisä-Suomen elinvoimakeskus kiittää ympäristöministeriötä mahdollisuudesta lausua yhdyskuntarakentamislainsäädännön eriksi esittämään lausuntonaan seuraavaa:

Elinvoimakeskusten alueidenkäytön ja kulttuuriympäristön hoidon edistämistehtävät ovat aloittaneet 1.1.2026. Tavoitteena on edistää kestävästä yhdyskuntakehityksestä ja valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ja mm. luonnon monimuotoisuuden, ilmastokestävyyden sekä kiertotalouden kysymyksiä alueilla sekä osallistua MAL-yhteistyöhön. Lausunnon valmisteluun on osallistunut myös Sisä-Suomen elinvoimakeskuksen valtakunnalliset ilmasto- ja kiertotalouspalvelut.

1 luku Yleiset säännökset

Kulttuuriympäristöjen turvaamista oltaisiin esityksessä vahvistamassa nykytilanteeseen verrattuna. Yhdyskuntarakentamislain yleisiin säännöksiin oltaisiin lisäämässä tavoitteeksi kulttuuriympäristön ja kaupunkikuvan vaaliminen (4§). Ehdotuksen mukaan yleisten alueiden suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa olisi huolehdittava, että kulttuurihistoriallisesti, arkeologisesti tai maisemallisesti arvokkaita alueita, kohteita tai kaupunkikuvaa ei turmella. Kulttuuriympäristöjen huomioon ottamista vahvistetaan myös suunnittelua koskeissa säädöksissä (10§) sekä kunnossapidon velvoitteissa (30§). Elinvoimakeskus pitää esitettyjä ehdotuksia positiivisena kehityksenä ja muistuttaa, että rakennetulla kulttuuriympäristöllä, arkeologisella kulttuuriperinnöllä sekä kaupunkikuvalla on merkitystä niin osana arjen terveellisiä ja turvallisia elinympäristöjä kuin kaupunkien vetovoima- ja elinvoimatekijöinäkin.

Perustelujen mukaan säädös liittyisi erityisesti sellaisiin alueisiin, joiden asemakaavat ovat vanhoja tai joille sijoittuu runsaasti erilaisia arvoja. Tällaiset alueet ovat ominaispiirteiltään erityisen herkkiä, joten säädöksen lisäksi tarvitaan todennäköisesti informaatio-ohjausta siihen, miten arvojen turvaaminen käytännössä toteutetaan kestävästi ja laadukkaasti.

2 luku Viranomaiset

Näkemyksenne luvusta 2

Lupa- ja valvontaviraston kunnossapidon valvontatehtävän poistaminen selkeyttää säätelyä. Osallisten vaikutusmahdollisuuksien turvaaminen kunnan omien hallinnollisten prosessien kautta on kuitenkin edelleen tärkeä kysymys ja perusteluissa olisi hyvä tuoda tämä näkökulma esiin.

3 luku Suunnittelu

Näkemyksenne luvusta 3

Yleisten alueiden suunnitteluun ehdotetaan huomioonotettaviksi kuutta osa-aluetta: 1) alueen kunnossapidettävyyden ; 2) ilmastonmuutoksen vaikutuksiin ja riskeihin varautuminen; 3) kiertotalous; 4) kulttuuriympäristön arvojen säilyminen; 5) liikkumisen kestävyys; ja 6) luonnon monimuotoisuus. Elinvoimakeskus pitää kokonaisuutta hyvänä, mutta esittää siihen lisäyksiä: kohdassa 3 olisi tarpeen tunnistaa kiertotalous sekä ilmastonmuutoksen hillintä ja kohdassa 6 luonnon monimuotoisuus sekä ekologiset yhteydet ja niiden kytkeytyvyys.

Riittävä kaupunkivihreän, kasvillisuuden ja virkistysalueiden ja -reittien määrä on keskeinen viihtyisyyttä, terveyttä ja luonnon monimuotoisuutta edistävä tekijä. Tämän vuoksi Sisä-Suomen elinvoimakeskus pitää erityisen tärkeänä, että laki ohjaisi paitsi ottamaan näitä kysymyksiä huomioon, myös turvaamaan jo olemassa olevaa viherympäristöä esim. kunnostustöiden aikana. Riittävällä viheralueiden määrällä voidaan myös vastata haasteeseen, joka liittyy erityisesti ekologisesti merkittävimpien metsäisten alueiden ja käytön ristiriitaan. Näin voitaisiin ohjata käyttöpainetta ja esteettömiä kulkureittejä niille alueille, joilla ekologiaan aiheutuu vähiten vahinkoa.

Lisäksi elinvoimakeskus nostaa esiin, että yleisten alueiden suunnittelulla voi olla merkittäviä vaikutuksia kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen. Erityisesti alueilla, joissa edellytyksen kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuuden kasvattamiselle ovat parhaat, olisi tärkeä kiinnittää huomiota reittien suunnitteluun ja riittävään kunnossapitoon.

4 luku Rakentaminen

Näkemyksenne luvusta 4

-

Tulisiko katu- ja viheralueiden rakentamiselle asettaa määräaika, esimerkiksi 10 tai 15 vuotta yleisen alueen suunnitelman voimaan tulemisesta? Mitä vaikutuksia, etuja tai haittaa tällä olisi eri osapuolille? Esitysluonnoksessa ei ole asetettu tällaista määräaikaa.

-

5 luku Yleisen alueen käyttöön luovuttaminen ja lakkaaminen

Näkemyksenne luvusta 5

-

6 luku Kunnossapito

Näkemyksenne luvusta 6

-

7 luku Tekniset verkot

Näkemyksenne luvusta 7

-

Esitysluonnoksen luvussa 7 ehdotetaan säädettäväksi uusi lupamenettely teknisten verkkojen sijoittamiseen kunnan yleiselle alueelle. Tulisiko siirtyä uuteen lupamenettelyyn vai tulisiko teknisten verkkojen sijoittamisesta pysyä nykyisessä kuntakohtaisessa toimintatavassa? Lisätietoa vaihtoehtoista löydätte esitysluonnoksen luvuista 5 ja 7.

Teknisten verkkojen sijoittamisesta tulisi säätää jotenkin toisin, täsmennä miten [ei lausuttavaa]

8 luku Työ kadulla ja muulla yleisellä alueella

Näkemyksenne luvusta 8

-

Esitysluonnoksen luvussa 8 ehdotetaan säädettäväksi nykyisen ilmoitusmenettelyn rinnalle uusi lupamenettely kunnan yleisillä alueilla tapahtuville töille. Lisäksi ehdotetaan annettavaksi kunnalle oikeus laatia yleisiä alueita koskevat käyttömääräykset, oikeus siirtää työn aloitusajankohtaa ja oikeus kieltää työ. Mitä ajatuksia ehdotus herättää? Lisätietoa vaihtoehtoista löydätte esitysluonnoksen luvuista 5 ja 7.

-

9 luku Hulevedet

Näkemyksenne luvusta 9

Hulevesien hallinnan tavoitteistossa on tunnistettu hyvin ilmaston muuttuminen ja siitä seuraavat hulevesien hallinnan tarpeet. Elinvoimakeskukseen alueidenkäyttötehtävän rooli kytkeytyy erityisesti valuma-alueitasoiseen hulevesien hallintaan sekä muuhun laaja-alaiseen kaupunkisuunnitteluun.

Laissa säädettäisiin uudentyypisistä hulevesien hallintasuunnitelmasta (62§). Suunnitelman laatiminen olisi kunnan harkinnan mukaan vapaaehtoista ja kunta voisi painottaa suunnitelman laadinnassa esim. merkittävimpiä riskialueita. Elinvoimakeskus pitää hulevesien hallintasuunnitelman laatimista keskeisenä keinona kestävyys- ja ilmastotavoitteiden saavuttamisessa varsinkin muuttuvassa ilmastossa. Elinvoimakeskus kuitenkin muistuttaa vesipuitedirektiivin mukaisesta vesien tilatavoitteesta. Tavoitteen kannalta hallintasuunnitelmien vapaaehtoisuus voi tuottaa ongelmia. Vaikutusten arvioinnissa olisi hyvä käydä tämä läpi ja tarpeen mukaan harkita säädösten ja perustelujen muotoilua velvoittavammaksi.

Vesien tilan kannalta kriittisimmissä paikoissa tulisi jatkossa olla riittävän laadukasta suunnittelua kaikilla maankäyttöä muuttavan suunnittelun tasoilla. Tässä on tarvetta kaikkien suunnittelun ohjauskeinojen kehittämiseen. Yksinomaan kaavoituksen yhteydessä toteutuva hulevesisuunnittelu ei ole riittävä keino, vaan tarvitaan myös ajantasaista valuma-aluekohtaista hulevesien hallintaa. On myös hyvä ottaa huomioon, että yleisten alueiden suunnittelua saatetaan tehdä alueilla, joilla kaavat ovat iäkkäitä, eikä niissä sen takia ole välttämättä pystytty huomioimaan esim. ilmastonmuutoksen vaikutuksia.

Yhdyskuntien kokonaiskestävyyden näkökulmasta olisi myös tärkeää, että lainsäädäntöä pyrittäisiin jatkossa kehittämään siten, että valuma-alueitasoinen suunnittelu olisi esitettyäkin selkeämpi osa hulevesiin liittyvää sääntelyä. Hulevesisuunnittelussa olisi tärkeä myös tunnistaa, että hulevesiriskit eivät sellaisenaan noudata kuntien kokoa vaan pieniinkin kuntiin voi kohdistua merkittäviä riskejä. Toisaalta kuntien mahdollisuudet resursoida suunnittelua voivat vaihdella merkittävästikin.

Suunnitelmien laadinnan tueksi tarvitaan ajantasaista tietopohjaa sekä riittävää informaatio-ohjausta. Erityisesti tämä koskee skenaarioita sadannan määrästä ja rankkasateiden esiintyvyydestä, mutta myös maanpeiteaineistojen ajantasaisuutta. Sadannan muutokset vaihtelevat alueittain ja voivat olla huomattavia. Tähän saakka hulevesien hallintaa on ohjeistettu opaslähtöisesti. Laadukas opasmateriaali tarvitsisi kuitenkin rinnalleen ajantasaisesti päivittyvän aineiston ilmastonmuutoksen vaikutuksista, jotta esim. mitoituksissa pystytään reagoimaan muutoksiin riittävän nopeasti.

Lain perusteluissa olisi hyvä kiinnittää vielä huomiota ohjaukseen hulevesien imeyttämisestä syntypaikalla sekä luontopohjaisten ratkaisujen priorisointiin, mikä tukisi kokonaiskestävyyden tavoitteita.

10 luku Maksut

Näkemyksenne luvusta 10

-

11 luku Pakkokeinot ja seuraamukset

Näkemyksenne luvusta 11

-

12 luku Erinäisiä säännöksiä

Näkemyksenne luvusta 12

-

13 luku Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Näkemyksenne luvusta 13

-

Vaikutusten arviointi

A. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi on arvioitu alustavasti yhdyskuntarakentamislain vaikutuksia. Vaikutusten arvioinnin parantamiseksi on tärkeää saada palautetta siitä, miltä osin arvioinnissa on täydennystarpeita.

Millaisena pidätte luonnoksessa esitettyä vaikutusten arviointia kokonaisuutena?

En osaa sanoa

B. Onko jossain vaikutusten arvioinnin osassa erityistä täydentämisen tarvetta?

-

C. Mihin itse näette yhdyskuntarakentamislain keskeisimpien vaikutusten kohdistuvan? Miten kuvailisitte keskeisimpiä vaikutuksia?

-

Muita näkemyksiä koko luonnoksesta hallituksen esitykseksi

Vapaa sana.

-

Kerkkä Valeria
Sisä-Suomen elinvoimakeskus